

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IESE ÎN FIECARE ZI.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nepanate nu se primesc — Manuscrise nu se retrămit.

Nr. 198.

Mercuri, Joi 10 (22) Septemvre.

1887.

BrașovŪ, 9 Septemvre 1887.

În zilele acestea s'au împlinit o sută de ani de când marele Washington a subsemnat constituția nordamericană.

Poporațiunea statelor unite americane serbeză cu mare însufletire acestu centenaru alu existenței Constituțiunei of the United States of America.

Cu adevărată mândria potu privi Americanii la strălucitele și grandiozele rezultate obținute în cursul acestor o sută de ani pe temeiul constituției lor drepte și liberale.

S'au împlinit speranțele genialilor bărbați cari au conlucrat la întemeierea uniunei statelor nordamericane. S'a realizat în aceste state, pe câtu numai cu puțința a fostu, ceea ce s'a înscris în memorata constituțiune, alu căreia autoru a fostu Jefferson, adecă: „dreptul tuturor omenilor la fericire”.

Reprezentanții celor treisprezece colonii au stabilit înaintea cu o sută de ani, ca se domnescă voința poporului exprimată în lege, au stabilit respectarea drepturilor omului și votul universal. Nu i-a împedat în această lucrare a lor nici o considerația de privilegii ale diferitelor caste, ci au avut în vedere numai și numai asigurarea necondiționată și deplină a drepturilor cetățenului și întruparea deplinei egale îndreptăcirii a tuturor în sinul confederațiunei.

Marea idee ce a condus pe autorii constituției Statelor Unite a fostu aflarea acelu mod, prin care se se potă mai bine scuti interesele speciale ale tuturor statelor mari și mici ale Uniunei. Nu voiau cei mai mici să fiă asupriți de cei mai mari și cereau garanții ca se nu fiă înghițiți de statele cele mai mari.

Astfelu spre a stabili unu echilibru alu intereselor diferite, au convenit omenii de stat american, la propunerea nemuritorului Franklin, ca fiacare stat să trimetă în cea dintăiu cameră a corpurilor legiuitoare câte unu deputat totu la treizeci de mii de omeni, ér în cealaltă cameră fiacare stat să trimetă câte unu număr egal de reprezentanți.

Cu modul acesta s'au putut feri și statele cele mai mici de orice violență și s'a dat fiă-căruia puțința de a se desvolta liber și neîmpedat, după cum cereau interesele sale de existență. Sub scutul constituției, poporele și statele din Uniunea nord-americană s'au bucurat de atăta libertate încâtu astăzi au ajuns la o putere și bunăstare neîntrecută de nici unu stat din lume.

Când s'a înființat constituția, Statele unite numărau abia patru milioane de locuitori, ér aji ele cuprindă aproape șese-deci de milioane. Prin muncă neobosită poporul american alu Uniunei a ajuns la o bunăstare extraordinară, așa încâtu datorile făcute din cauza cheltuelilor celor enorme, ce le-a cășunat rășboiul cu Statele de sud, purtat pentru liberarea Negrilor din sclăvia, sunt astăzi aproape șterse.

Și ce spectacul măreț ne oferă situațiunea Negrilor din Statele de sud! Astăzi ca omeul liber, ei produc îndoit și întreit mai multu bumbac decât pe timpul când erau sclavi, și timbrul acestei puternice dezvoltări în libertate îl poartă întrăga viață de stat a Uniunei nord-americeane.

Serbările ce se fac acum de către fericții locuitori ai Statelor unite se concentrează în Filadelfia, capitala Pansyvaniei, unde acum o sută de ani a fostu adunarea coloniilor dnpă rășboiul de independență.

Esprimându numele „Pensylvania” (Țera pă durilor), fără voiă ni se înfașează în cugetul nostru numele înrudit Transilvania, care asemenea este o țera bogată în păduri. Ce deosebire mare însă este între libertatea de care se bu-

cură aji toți locuitorii din Pensylvania deopotrivă, și între libertatea de care se bucură partea cea mai mare a populațiunei Transilvaniei!

S'a obicinuit la noi a se face provocare la Statele nordamericane ca dovadă că potu trăi unul lângă altul state și popore în cea mai deplină libertate, fără a se mai bate rassă cu rassă, fără a se scurta și asupri unii pe alții, prigonindu-se și sărăcindu-se.

Așa este, în adevăr, în patria lui Washington și Franklin, așa este în Pensylvania și celelalte state mici și mari ale Uniunei.

Dér în Pensylvania nu sunt magnați, nemei și alți privilegiați ca în Transilvania, unde își facu numai ei legi, își alegu numai ei pădurile, livețile, pășunile cele mai frumoșe, ér poporului îi lasă numai câmpurile mlăștinoșe, dealurile nășipoșe și cele mai rele locuri păduröse.

În Pensylvania fiacare cetățen e egal înaintea legii, fără să mai aibă diplome pe pergament și brevete de patriotim special, fiacare se bucură deplin de scutul legii și este respectat mai presus de toate ca om și cetățen liber, care n'are numai datorii, ci și drepturi față cu statul. În Transilvania însă libertatea există numai pentru unii și respectul legii atêrnă numai de arbitriul acestora.

În Pensylvania există libertate nemărginită a presei, fără juriuri speciale, și acolo omenii muncescu toți deopotrivă fără a se împedea unii pe alții, și din rodul muncii lor se cultivă și progresază după pofta inimii lor cu limba, datinele și obiceiurile lor. Acolo nu sunt ca în Transilvania protipendați, cari trăesc și se ngrașă din spinarea altora; nu sunt inspectori de școle, cari se împedecă învățământul și progresul cultural alu poporului; nu sunt solgăbirii și fișpani, cari se ia în ori-ce moment în deșertu drepturile și libertatea cetățenului; nu sunt miniștri, cari în ori-ce moment se fiă gata a da ordonanțe contra legilor și a lua măsuri excepționale contra cetățenilor de altă neam; nu sunt Kulturgyleteri, care se agite și se ajițe ura de rassă sub masca culturai.

În Pensylvania nu sunt în fine exploataori ca în Transilvania, cari predică fanatismul național, pentru ca se și potă mai ușor satisface poftele de domnire și lăcomia. Acolo trăesc unu popor, care muncesc și înparte între sine cu iubire frățescă câștigul material, cultural și moral: Americanul ca și Englesul, Francesul ca și Germanul. De aceea, acolo serbeză aji o mărță sêrbătoare progresul și libertatea, nu ca la noi, unde nu se vedu decât urmele sărăciei și ale despotismului.

Afacerea Lucaciu.

Din comitatul Sătmarului, Septemvre 1887.

(Reflesiuni la articolul publicat în „Budapesti Hirlap” dela 14 Septemvre de către fisolgăbirul din Baia-mare.)

E frumoș că d. „föszolgabiro” recunöscă că adecă Români ca popor stimător de legi și iubitori de ordine au însinuat în totă regula ținerea conferinței în Têuții de sus.

Până aci am fi în curat cu răspusul D. Alexandru Schmidt, însă îndată ce nu spne adevăr și voiesce a mistifica trêba ilu dăm în judecata publicului. Este adevăr că ca comisar din partea d sale a fost trimis A. Böszörmény subpretore, acestuia i s'au dat și doi gendarmi. Mai dice: „că d-nul Thoma János (renegatul) la adunare nu era în calitate de comisar de drum, ci avea să poarte rolul onorific de „solgăbiru”. O astleu de însărcinare n'a putut avé Thoma, (nu dóră că ar fi necredincios) nu, fiind că nu s'a legimnat înaintea presiului prin plenipotență, n'a însinuat sarcina onorifică, căci în casul acesta ar fi ocupat locu la masă lângă D. Böszörmény, nu într'un colț ca vai de el.

Că i s'a șoptit în urechi prin fisolgăbiru ca să

mêrgă în Têuți nu negăm, însă nu ca comisar, ci ca iscódă cum a fostu și soțul seu Papp Zsiga.

La totu casul Thoma numai rol onorific n'a putut avé și încă din următoarele motive:

1. I. Böszörményi s'a însinuat ca comisar, și de altu esmis n'a vorbit, adecă n'a avut soț pe care trebuia să-l recomande președintelui.

2. Thoma János nu s'a recomandat că în ce calitate figurază, așa n'a putut purta rolul de solgăbiru, n'a arătat plenipotență, prin urmare a figurat ca persoană privată.

3. Dēcă Thoma ar fi primitu o astfel de încredințare ar fi ocupat locul destinat pentru esmisiu forului administrativ, față cu cari adunarea română s'a purtat cu deplină complesanță, ca atare n'ar fi șcutu într'o colniță.

4. Dēcă avé Thoma o astfel de încredințare onorifică n'ar fi umblat a face curte prin bucătăriă, n'ar fi lipsit nici dela banchet cum n'a lipsit D. Böszörményi. Dēcă era în calitate de solgăbiru n'ar fi prândit în cuină, de nu pentru alta din respect cătră cela pe carele îl reprezentase.

Așa este unu neadevăr că Thoma ar fi reprezentat pe solgăbiru, de era așa n'ar fi fost iertat a figura așa după cum a figurat.

Să punem casul totuși că a figurat cum i se atribue, atunci pentru ce a lăsatu déră pe Dr. V. Lucaciu a vorbi mai departe, dēcă acela prin vorbirea sa întru adevăr s'a exprimat în modu vătămător despre națiunea maghiară, despre forurile administrative și miniștri? Acolo i-a fostu gendarmii, cu aceia a putut dispune după placu, însă așa se vede că n'a avut lipsă de ei, nu căci n'a vorbit Lucaciu ce n'ar fi permis după legi și constituțiune.

Mai este vorbă în articlu că „în unu modu a cam întârziat puțin — prin înțelegerea între sine a persoanelor denunțătoare — și subscrierea a poștitu tocmai atăt timp” etc. Firesce că au întârziat, a trebuit pregătire, căci e greu a acusa fără pregătire, mai ales atunci când acuzarea nu se cuprinde în vorbirea oratorului. Până se se nascocescă această acuzare, până se i se câștige aderenți trebuia timp. N'ar fi trebuit mai multu de 3—8 zile dēcă acuzarea s'ar fi cuprius în vorbirea lui Lucaciu!

Până la mai detaliate informațiuni vă trimitem această reflecșiune cu rugarea să espedați lui „Budapesti Hirlap” și d-lui A. Smidt câte unu exemplar. Avem firmă speranță că adevărul n'a perit și că D-șeu este cu cauza drăptă. Sufere tratele nostru, vom suferi tot, până vom pute elupta drepturile nostre și respectarea egalei îndreptăcirii în toate privințele.

Români.

Episcopul Szasz Domokos în România.

„Pester Lloyd” și „Ung. Post” istorisesc călătoria episcopului calvin Domokos în România ca și „Kolozsvár” „Budapesti Tagblatt”, descriind și elu călătoria, mai dice, că episcopul a fost expus în România celor mai serioșe pericole, și a fost bun bucuros că a putut să se întorcă nevătămat în Ungaria. Apoi întreabă: „Ce gândesc oficialu nostru de esterne asupra acestor violențări?”

„Nemzet” scrie: „N'avem intențiunea de a trage la îndoie dreptul ori căru guvern de a controla jucarea în public a unui rol din partea supușilor streini în statul ce i s'a încredințat spre guvernare. Dreptul acesta îl exercită și guvernul nostru contra supușilor din state streine și totu acestu drept îl concedem fiă-căru stat față cu supușii cetățeni maghiari. Ba accentuăm și aceea, că mai cu sêmă unu rol de caracter bisericesc jucat în stat strein îi dă respectivului stat dreptul la o serioșă exercitare a puterii sale de controlare. Căci se presupunem că prin delegați trimiși din partea Românilor s'ar exercita asemenea fapte liber și fără control în bisericile românesce greco-catolice din Ungaria — nu este iertat în casul acesta presupunerea, că această libertate ar fi deschisă calea la eventuale tendințe periculoșe? Noi credem

mai virtuos, că în privința acesta lucrul se ia cam ușor în patria noastră.

„Tendința necontrolată de germanizare și de abateri și în altă privință a baptililor din Budapesta tocmai așa ar merita să fie ținută în evidență, ca și predica unui preot strein de altă confesiune, pe care folosindu-o de ocaziune, nu odată ar pute să predice ura contra legilor țerei și contra așezămintelor ei. Acesta însă aparține la altă categorie, o amintim aici numai pentru ca să explicăm, pentru ce credem noi că fiecare stat trebuie să aibă puterea sa în această privință, pe care nu numai că are drept, dar este și dator să o pună în practică.

„Acea însă încă stă, că această datorință nu scutesc statele dela împlinirea obligămintelor internaționale și dela onorea ce e dator un stat s'o dea cetățenilor altui stat (pasaportelor acelora) mai cu seamă decât respectivul strein ocupă în propria sa patriă o înaltă funcțiune de stat ori bisericească și călătorește în străinătate pentru rezolvarea unei astfel de probleme, la care îl îndreptățește un vechiu obicei...

„Nu scim, aplicat'au autoritățile României numai mijloce legale cu atât necruțare și fără tact contra arhiepiscopului maghiar, ori d'ora au recurs la arme ilegale contra preotului ce umblă să-și facă datorința lui. În amândouă cazurile credem, că s'ar pute face pașii de lipsă prin ministerul de externe. Natural, că alții vor fi pașii aceștia în cazul primu și alții în al doilea. Înainte de toate însă trebuie să se constate faptul în mod oficial și cu privire la polemicele diaristice de fapt amenințătoare contra Maghiarilor, cari călătoresc în România sau petrec provisoru acolo, trebuie să se constate: ore nu este cazul acesta în legătură cu acelea polemice? Și dacă s'ar constata, că autoritățile române au vătămă obligămintele internaționale, suntem convinși, că autoritățile noastre își vor cunoște datorința lor față cu demnitățile proprii lor patrii“.

„Ungarische Post“ rectifică scirea sa originală într'acolo, că episcopul Szasz n'a dat la protocol plângerea sa la ambasada austro-ungară din București, dar numai din motivul, fiindcă nici ambasadorul, nici locuitorul său nu erau de față. El se mărgini a aduce verbalu la cunoștința consulatului, că va raporta oficialu prin guvernul unguresc ministerului de externe.

Cestiunea naționalităților.

„Vaterland“ din Viena scrie în Nr. 250 dela 11 Septembrie următoarele din Budapesta cu data 9 Septembrie:

În momentul, în care Maiestatea Sa îndemna în pre înaltele sale răspunsuri la Neutra și Csakathurn autoritățile lumesci și preoțesci ale țării să observe și să execute strictu egala îndreptărire legală a tuturor naționalităților și confesiunilor în Ungaria, apare o ordinațiune a ministrului unguresc de comunicațiune ca o disonanță șuerătoare, foarte potrivită a produce în toate cercurile interesante mare oțerire. E acea faimosă ordinațiune a d-lui ministru Baross, după care „tote pachetele oficiale scutite de porto au să se servescă în adresa lor, precum și în arătarea obiectului, a clausulei de scutare de porto și a locului destinațiunii și de limba maghiară“.

Ca motivu al acestei ordinațiuni totu așa de straniu ca și neintemeiată pe lege și nejustificată prin practică se dă, că „oficiile postale să potă controla cum se cade,

dacă scrisorei ori altui pachet desemnat ca scutit de porto și se cuvine în adevăr scutirea de porto“. Măsura, ca și motivarea ei, e unică în felul său. Nu se face în ea provocare la nici o lege, fiindcă o astfel de lege nu există, ci tocmai contrariul e prescripțiune legală; peste acesta li-se dă oficiilor postale o imputernicire, care foarte ușor deschide ușa și porța unor grele abuzuri, încălcări și volnicii. În praxă se voru nasce din acesta nenumărate conflicte, prin care spiritele fără a fi nevoi să așă tordéuna din nou și prin care administrațiunea și așa tardivă se poticnesce și mai mult.

Înzadară cauți o cauză înțeleptă și tare a unei astfel de inovațiuni. Usul legalu de până acum, care existase necombătut 20 de ani chiar și sub guvernul unguresc de sine stătător, n'a fost în desavantajiu nici unui om, și mai puțin încă statului ungar ori națiunii unguresci; cel mult se puteau simți jenați prin acesta singuraticile organe postale ignorante ori șoviniste. Dar ore comoditatea ori mărginirea și ignoranța acestor domni e mai mult vrednică, decât pacea între poporele țării? Hiperzelosul ministru ar fi putut afla în resortul său de sigură alte ocaziuni și motive mai importante pentru reforme amăsurate timpului. Astfel de „fapte“ pretinse patriotice îngreuiază nespuse de mult problema elementelor împăciuitoare; căci e foarte corect, că astfel de „înțepături de țintari“ amărăscu foarte cumplitu spiritele. Poșta are d'ora înainte de toate dator să servi publicului; acum însă pune pe servitorul ea controlor. Asta-i o nenorocită întortochiatură.

De altmintearea nu lipsesc astfel de „înțepături de țintari“. Așa de curându un preot greco-catolic de naționalitate română a fost pus în arest preventiv pentru o vorbire pretinsă trădătoare, asupra ființei căreia încă nici un tribunal n'a pronunțat sentința. Dispozițiunea între Românii Ungariei și Ardealului e peste totu foarte deprimată, așa că păreri divergă chiar și asupra împrejurării, că ore Românii ardeleni apăr-vor în Clușiu ori în Deva înaintea Maiestății Sale spre a-i aduce omagii. Această părere ne pare cu totul neadmisibilă; lealitatea poporului român moștenită din generați în generați, datorită și niciodată negată față cu legitimul său domnitor nu se poate supune nici unei indoeli. Acesta nu eschide, ca Românii după hotărîrea ultimei mari conferințe naționale în Sibiu să imăneze Maiestății Sale „memorandul“, în care ei arată, „pentru ce Românii din țările coronei ungare se vedu nevoiți a nu lua parte la alegerile dietale și în genere la viața constituțională a Ungariei“. Predarea acestui hotărît „memorand“ se poate face la altă ocaziune, și fără de asta Românii de frunte reprezintă părerea, că „un lucru de sine înțeles“, că acestu memorand, „nu e adresat către regele Ungariei, ci către monarhul nostru, împăratul, regele și marele principe Franciscu Iosif I, și deci acela nu i se poate imăna nici în Budapesta, nici în Gödöllö, nici în genere în țările, în care Maiestatea Sa monarhul nostru e încungiuat de omenii săi de curte unguri, ci în Viena, unde e reședința monarhului și în genere undeva, unde Maiestatea Sa nu e încungiuat de consilierii, cari sunt dușmanii declarați ai poporului român. Deși noi socotim această ultimă concepțiune ca exagerat de pessimistă, totuși ea arată adença neîncredere de care e cuprinsă ați majoritatea poporului român în Ungaria și în Ardeal. Conducătorilor statului n'ar trebui nici un moment să se le pară acesta indilerent“.

SCRIRILE DILEI.

În 18 Septembrie n. Maiestatea Sa a vizitat în Deva, pe lângă alte edificii și institute, și biserica greco-orientală.

—x—

Archiducele Rudolf a sosit în Ardeal ducându-se să ia parte la manevrele dela Deva.

—x—

Archiducele Albrecht va sosi Vineri înainte de ameli în Brașov cu trenul obișnuit de persoane și dela gară va pleca imediatu mai departe la Sinaia cu care tocmită anume, dice „Kronst. Ztg.“

—x—

Representanța comunală a Tergu-Mureșului a hotărît să se arunce pe spinarea contribuabililor un adaus de 1% dare pentru cultura egylet și a însărcinat pe magistratu cu executarea acestei hotăriri. — Ore cum merită a fi calificate astfel de despoieri ale contribuabililor, pentru desnaționalizarea lor? Căci bine să însemnă, în Tergu-Mureșului să află și Români, deși în număr mai mic.

—x—

D-lu Leone Pavelea profesor în Năsăud și soț sa Ludovica ne face cunoscută cununia fiicei lor Valeria Pavelea cu d-lu Ioane Tanco profesor, care se va celebra la 25 Septembrie st. n. 1887 la 4 ore p. m. în biserica gr. cat. din Năsăud. Cele mai sincere felicitări tinerei părech și familiei!

—x—

Ni-se scriu următoarele: Alegerea de protopresbiteru în Lugos s'evirșită la 12 Septembrie a. c. s. n. e memorabilă și pentru că s'a ales de protopresbiteru unu Doctoru în s. teologiă și pentru că alegerea a fost condusă cu multu tact și plinu de demnitate prin comisarulu cons., simpaticulu protopresbiteru alu Iamulu Filip Adam, și în fine pentru că alegerea s'a făcutu în unanimitate. Alesulu e Dr. Georgiu Popovici profesor de teologiă din Caransebeș, fiulu preotului din Cliciava George Popovici, tineru, dar plinu de însușiri promițătoare. Votantii au fost 63 din 72 deputați îndreptățiți și deschidându-se ședulele de votare s'au aflatu toate 63 voturi pentru alesulu. Deputați sinodali cu locuința în Lugos au dat în sala hotelului „Concordia“ (proprietatea bisericeii) unu prânzu la care au invitatu pre totii deputați sinodali esteri. Prânzul a fost de laudă, și toatele au rădicat serbarea până la însulețire. Comisarulu cons. a toastat pentru Il. D. Episcopu dieceșan (foarte bine primitu), primarul orașului Lugos, C. Radulescu, pentru protopresbiterulu și comisarulu cons. Filip Adam (aplaudat), președintele sedrii orfanale St. Antonescu pentru preoțimea tractuală, foarte succes. Nicolae Șcioponi preotulu Remetei toastă pentru inteligența română (vii urări), Simeon Popetiu, tutoru orfanalu orașenescu a toastat pentru alesulu în cuvinte foarte potrivite și aprobate de totii mesenii, d-lu Rotariu (din Timișoara) a toastat pentru admirabila armonio manifestat în actulu alegerii (foarte bine primitu), pâr. Pocreanu din Lugos pentru tinerime, pâr. Secoșanu din Selbăgelu pentru jurnalistica română, în specialu pentru d-lu Rotariu, Costa Blaj, pescaru în Lugos, pentru alesulu ca primulu parochu alu Lugosului, pâr. St. Petrovici pentru bêtărâni, Brediceanu pentru demni și binemeritați oșpetii ai Lugosienilor, în fine incheierea o făcu P. On. d. comisarulu cons. Filip Adam pentru ospitalii Lugoseni. Comisarulu cons. a fost petrecutu la gară de către Lugoseni în modu imosant, asemenea precum a fost și primitu, și atâtu d-sa câtu și fiecare Român potă esclama în

FOILETONU.

Scola pseudo-istorică Eder-Hunfalvy.

Neuere Erscheinungen der rumänischen Geschichtsschreibung beleuchtet von Paul Hunfalvy. Wien und Teschen verlag der k. k. Hofbuchhandlung Karl Prochaska 1886. 8° 252 pag.

Sunt aproape o sută de ani de când Iosif Carol Eder, directorulu școlii normale din Sibiu, puse fundamentulu unei școlii pseudo-istorice în Transilvania, unei școlii de agitațiune politică îndreptată în contra Românilor, și a cărei tendință principală era, de a combate cu diferite sofisme și cu documente falsu interpretate aspirațiunile legitime ale Românilor după egala îndreptărire politică în Transilvania, de a declara ca încercări de revoluțiune ori ce dorință a țeranului român de a scăpa odată de miseria și tirania iobăgiei, în fine de a înegri pe Români, de a-i înfățișa lumii civilizate ca o cetă de sclavi decăduți din timpul lui Catilina, periculoși pentru imperiu, periculoși pentru lumea civilizată, și cari vor să usurpe într'unu modu ilegalu domnia politică a Transilvaniei.

De altă parte această școlă pseudo-istorică mergea mână în mână cu cestiunile politice de și ale Sasilor și Ungurilor din Transilvania, și ea tindea cu toate puterile de a înfățișa ca drepturi istorice aspirațiunile politice cele mai cutezate ale Sasilor și ale Ungurilor. Și

apoi pentru a pute apăra cu succesu aceste tendințe politice ale sale, această școlă pseudo-istorică scose apoi la lumină două absurdități monumentale ale seculului nostru: întâiu că Sasii aru fi cei mai vechi locuitori pe teritoriulu începându dela Oraștia până la Brașov, și a doua că Ungurii aru fi cei mai vechi creștini și cel mai vechiu popor în Ungaria și Transilvania.

Fundamentulu acestei școlii îl puse Eder cu combaterea pasionată a petițiunii ce o înaintară Românii din Transilvania la camera din 1791 sub titlul: Representatio et humillimae preces universae in Transsylvania Walachicae nationis se pro regnicolari natione, qualis fuit, auctoritate Regiae declarari, seque ad usum omnium in iurium civilium, ex quo non lege, non jure, sed temporum duntaxat injuria ...exclusa est, reponi de genu supplicantis.

Această școlă avu mai mulți adepți în Transilvania, dela unulu până la celu din urmă demni cu toții de magistrulu lor. Așa fu piaristulu Martinu Bolla din Clușiu care scris o lungă filipică asupra Românilor, filipică care, făcându spre onorea seculului nostru, a rămas până astăzi nepublicată.

Așa a fost Martonfi, renumitul censoru literar alu guvernului din Transilvania, care în secululu alu XIX-lea nu se sfi să dică despre cronica unui om așa de învățat ca Șincai, că nu este altceva mai demn de

pedepsire și de închisore ca Șincai și opera sa. Așa fu I. C. Schuller, care înainte de 1848 combătutu cu o extremă nervositate și rea voință petițiunea episcopilor români adresată camerei din Transilvania pentru drepturile politice și sociale ale Românilor din districtele săsesci.*)

Omenii aceștia sub forma de studii istorice își permitau și scriau toate, însă numai istoria nu. Sub scutul științei celei pozitive a trecutului, ei erau o simplă școlă de denunțări, de calumnii și agitațiuni politice în contra Românilor.

Cu morțea lui I. C. Schuller se părea că această școlă nefericită pentru știință și pentru binele public din Transilvania și Ungaria a dispărutu și ea în noianu de întunereculu din care se nascuse. Când deodată cu mirare vedem că sofismele acestei școlii încă odată se sgomotu mare, însă acum la apus, reprezentate prin d-lu Paul Hunfalvy, membrulu Academiei unguresci din Budapesta.

De unu timp încoco d-lu Paul Hunfalvy sub formă

*) Nu vom aminti între adepții acestei școlii pe Sulzer și pe Rösler, cari deși în scrierile lor au avut păreri cu totul divergente de cele ce le are școlă istorică română, însă deși nu au amestecat niciodată cestiunile politice de și cu știința pozitivă a trecutului.

Cursul la bursa de Viena
din 18 Septembrie st. n. 1887

Rentă de aur 5%	100 29	Bonuri croato-slavone	104 75
Rentă de hârtie 5%	87 15	Despăgubire p. dijma de vin	100. —
Imprumutul căilor ferate ungare	152 —	Imprumutul cu premiu ung.	122 85
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (1-ma emisiune)	98 40	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123 25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (2-a emisiune)	126 —	Renta de hârtie austriacă	81 20
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (3-a emisiune)	114 50	Renta de arg. austr.	82 60
Bonuri rurale ungare	104 50	Renta de aur austr.	112 45
Bonuri cu el. de sortare	104 50	Losurile din 1869	136 20
Bonuri rurale Banat-Ti-mișu	104 50	Acțiunile băncii austro-ungare	889 —
Bonuri rurale transilvane	104 30	Act. băncii de credit ung.	285 75
		Act. băncii de credit austr.	282 50
		Argintul — Galbini împărătesc	5 93
		Napoleon-d'ori	9 95
		Mărei 100 imp. germa.	61 55
		Londra 10 Livres sterlinge	125 95

Bursa de Bucuresti.

Cota oficială dela 6 Septembrie st. v. 1887.

	Cump.	vend.
Renta română (5%)	91 1/2	92 1/2
Renta rom. amort. (5%)	95 1/4	95 3/4
convert. (6%)	89 3/4	90 1/4
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	37 —	36 —
Credit fonc. rural (7%)	104 3/4	105 1/2
" " " (5%)	89 1/2	90 1/4
" " " (7%)	103 1/4	103 3/4
" " " (6%)	94 —	95 —
" " " (5%)	87 —	87 1/2
Banca națională a României 500 Lei	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	—
" " " Națională	—	—
Aurul contra bilete de bancă	14. —	14 1/4
Bancnote austriace contra aurul.	2.01	2.02

Cursul pieței Brașov

din 21 Septembrie st. n. 1887.

Bancnote românești	Cump. 8.68	Vend. 8.70
Argint românesc	8.60	8.65
Napoleon-d'ori	9.94	9.98
Lire turcești	11.22	11.28
Imperiali	10.21	10.26
Galbeni	5.90	5.94
Scrisurile fonc. Albina 6%	101. —	102. —
" " " 5%	98. —	99. —
Ruble Rusești	110. —	111. 1/2
Discontul	7—10% pe an.	

Cisme strălucose ca oglinda fără a le peria.

RICH. GÆRTNER,

Marcă înregistrată.

fabricază așa numitul

MOMENT-GLANZWICHSE

fluidu francezesc, impermeabil, al cărui lustru nici la udătură nu pierde. „Unic“ oficială examinată și aflată ca preparată nesticăciosă ală pielei. Prețul unei sticle 50 cr. Trimitere: 2 sticle fl. 1.30, 6 sticle fl. 3, 12 sticle 4.80 fl. francate.

A se observa marca înregistrată.

In armata c. r. introdusă.

Fabrica: Rich. Gärtner, Wien, Giselastr. 4, Part.

1—16 Depozit în Brașov: la „Emil Porr.“

Nr. 5597—1887.

pol.

Publicațiune!

Licitațiunea pentru arândarea pășunii de ernatū oile pe hotarul Sighișorei pro 18878 se ține la 1

Octombrie a. c. la 11 ore a. m. în cancelaria magistratului de aci.

Doritorii de a o arânda au să depună înainte de începerea licitării unū vadiu de 50 fl. resp. să-i alăture la oferta lorū în scrisū.

Condițiunile de licitare mai de aprôpe se potū vedē aci la oficiu în timpulū obicinuitelorū ore de oficiu. Sighișora, 1 Septembrie 1887.

Magistratulū orășenescū.

Avisū d-lorū abonați!

Rugămū pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a serie pe cuponulū mandatului postalū și numerii de pafășia sub care au primitū diarulū nostru până acuma.

Domnii ce se abonează din nou să binevoiască a scrie adresa lămuritū și să arate și posta ultimă.

Dacă se ivescū iregularități la primirea diarului onor. abonați suntū rugați a ne încunoscintiă imediatū prin carte postale, ca în câtu depinde dela noi, să se delătoreze. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

Publicațiunile „CANCELARIEI NEGRUȚIU,“

— **GHERLA — SZ. UJVÁR.** —

AMICULŪ FAMILIEI. Diarū beletristicū și enciclopedicū-literarū cu ilustrațiuni, Cursulū XI. — Apare în 1 și 15 și a luni în numeri de câte 1 1/2—2 1/2 cōle cu ilustrațiuni frumōse; și publică articlii sociali, poesiă, nuvele, romanuri, suvenirū de călătoriă ș. a. — Mai departe tractează cestiuni literare și științifice, cu reflessiune le cerințele vieți practice; apoi petrece cu atențiune vieța socială a Românilor de pretindenea, precum și a celorlalte poporațiuni din patriă și străinătate; și prin umorū dulce și satiră alēsă nisuesce a face câte o oră plăcută familiei strivite de grijele vieți; și peste totū nisuesce a întinde tuturorū indiviđilorū din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețul de prenumerațiune pe anulū întregū e 4 fl. pentru Româniă și străinătate 10 franci — lei noi, plățibili și în timbre postalī.

PREOTUL ROMÂN. Revistă bisericescă, școlastică și literară. Cursulū XIII. — Apare în broșuri lunare de câte 2 1/4—3 1/4 cōle; și publică articlii din sfera tuturorū științelorū teologice și între acestia mulțime de predice pe dumineci, serbători și diverse ocașiuni, — mai departe studii pedagogice, didactice și științifice-literari. — Prețul de abonamentū pe anulū întregū e 4 fl. — pentru Româniă 10 franci — lei noi, plățibili și în bilete de bancă și în timbre postalī.

A se adresa la „Cancelaria Negruțiu în Gherla — Szamosujvár, unde se mai află de vândare și următorele cărți:

Puterea amorului. Nuvelă de Paulina C. Z. Rovinarū. Prețul 20 cr.

Idealulū pierdutū. Nuvelă originală de Paulina C. Z. Rovinarū. Prețul 15 cr.

Opera unui omū de bine. Nuvelă originală. — Continuarea nuvelei: „Idealulū pierdutū“ — de Paulina C. Z. Rovinarū. Prețul 15 cr.

Fontana dorului. Nuvelă populară de Georgiu Simu. Prețul 10 cr.

Codrēnu craiulū codrului. Baladă de Georgiu Simu. Prețul 10 cr.

Elū trebuie să se însore. Nuvelă de Maria Schwartz traducere de N. F. Negruțiu. Prețul 25 cr.

Branda seu Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoșū. Nuvelă istorică națională. Prețul 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanū Tanco. Prețul 30 cr.

Probitatea în coplăriă. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé, membru alū academiiei franceze. Prețul 10 cr.

Barbu cobzarulū. Nuvelă originală de Emilia Lungu. Prețul 15 cr.

Hermann și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantin Morariu. Prețul 50 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte, după Euripide, tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr.

Petulantulū. Comediă în 5 acte, după Augustū Kotzebue tradusă de Ioanū St. Șulutū. Prețul 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în sa'ele gimnasiului din Fiume prin Vincēțiu Nicoră prof. gimnas. Cu portretulū M. S. Regina României. Prețul 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unū volumū de 102 pagine, cuprinde 103 poesi bine alese și arangiate. Prețul redusū (dela 1 fl. 20 cr. la) 60 cr.

Trandafirū și vioarele, poesi populare culese de Ioanū Popū Reteganulū. Unū volumū din 14 cōle. Prețul 60 cr.

Tesaurulū dela Petrōsa seu Cloșca cu puii ei de aurū. Studiu archeologicū de D. O. Olinesdu. Prețul 20 cr.

Apologiă. Discusiuni filosofice și istorice maghiare privitōre la Români, invederite și rectificate de Dr. Gregoriu Silași. — Partea I. Paulū Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Sincai. Prețul 30 cr.

Renascerea limbei românesci în vorbire și scriere invederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silași. (Opū completū) Broșura I. II. și III. Prețul broș. I. II. câte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Tōte trei impreună costau 1 fl. v. a.

Biblioteca Săteanului Românū. Cartea I. II. III. IV. cuprinđendū materii fōrte interesante și amusante. Prețul la tōte patru 1 fl., câte una deosebitū 30 cr.

Biblioteca familiei. Cartea I. cuprinde materii fōrte interesante și amusante. Prețul 30 cr.

Colecte de Recepte din economiă, industriă, comerț și chemiă, pentru economi, industriași și comercianți. Prețul 50 cr.

Economia pentru școlele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețul 30 cr.

Îndreptarū teoreticū și practicū pentru învățămēntulū intuitivū în folosulū elevilorū normali (pre-

parandiali), a învățatorilorū și a altorū băbați de școlă, de V. Gr. Borgovanū, profesorū preparandialū. Prețul unui esemplarū cu porto francatū 1 fl. 80 cr. v. a. In literatura nōstră pedagogică abia allamū vre-unū opū, intocmitū după lipsele școlilorū nōstre in mēsură în care este acesta! pentru aceea ilū și recomandămū mai alesū Directorilorū și învățatorilorū ca celorū in prima liniă interesati.

Spiciure din istoria pedagogiei la noi — la Români. De Vas. Gr. Borgovanū. Prețul 15 cr.

Manualū de Gramatica limbei române pentru școlele poporali in 3 cursuri de Maximū Popū profesorū la gimnasiulū din Năsēudū. — Manualulū acesta este aprobatū prin Inaltulū Ministerū de cultū și instrucțiune publică cu rescriptulū de dato 26 Aprilie 1886 Nr. 13193. — Prețul 30 cr.

Nu mē uita. Colecțiune de versuri funebrale, urmate de iertăciuni, epitafiă ș. a. Prețul 50 cr.

Carte conducătore la propunerea calculărei în școlă poporală pentru învățatori și preparanți. Broș. I. scrisă de Gavrilū Trifu, profesorū preparandialū. Prețul 80 cr.

Cele mai effine cărți de rugăciuni.

Mărgăritarulū sufletului. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesti fōrte frumōșū ilustrată. Prețul unui esemplarū broșatū 40 cr. legatū 50 cr. legatū în pânză 60 cr. legatū mai finū 60, 80, 90 cr. 1 fl., in legătură de luxū 1.50—2.50.

Miculū mărgăritarū sufletescū. Cărticică de rugăciuni și cântări bisericesti — frumōșū ilustrată pentru prunci școlari de ambe secsele. Cu aprobarea jurisdicțiunei sup. bisericesti. Prețul unui esemplarū broșatū 1⁵ cr., — legatū 22 cr., legatū în pânză 26 cr.

Cărticică de rugăciuni și cântări pentru prunci școlari de ambe secsele. Cu mai multe icōne frumōse. Prețul unui esemplarū trimisū franco e 10 cr.; — 50 esemplare costau 3 fl.; 100 esempl. 5 fl.

Visulū Prea Săntei Vergure Maria a Născătōrei de D-șeu urmatū de mai multe rugăciuni frumōse. Cu mai multe icōne frumōse. Prețul unui esemplarū espedatū franco e 10 cr. 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusū Christosū. Prețul unui esemplarū legatū e 15 cr.